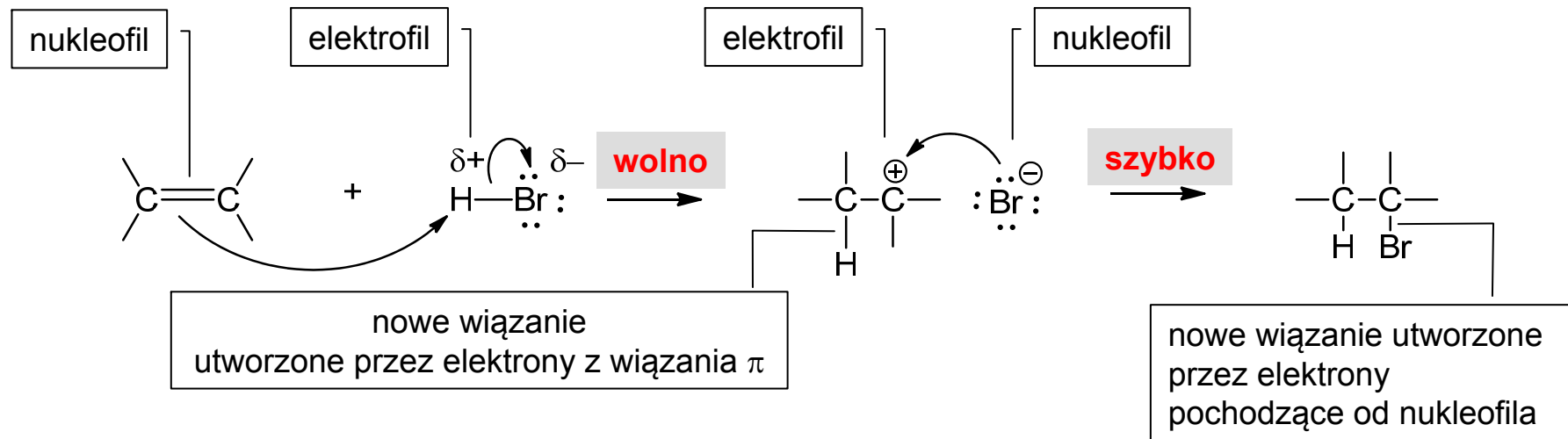
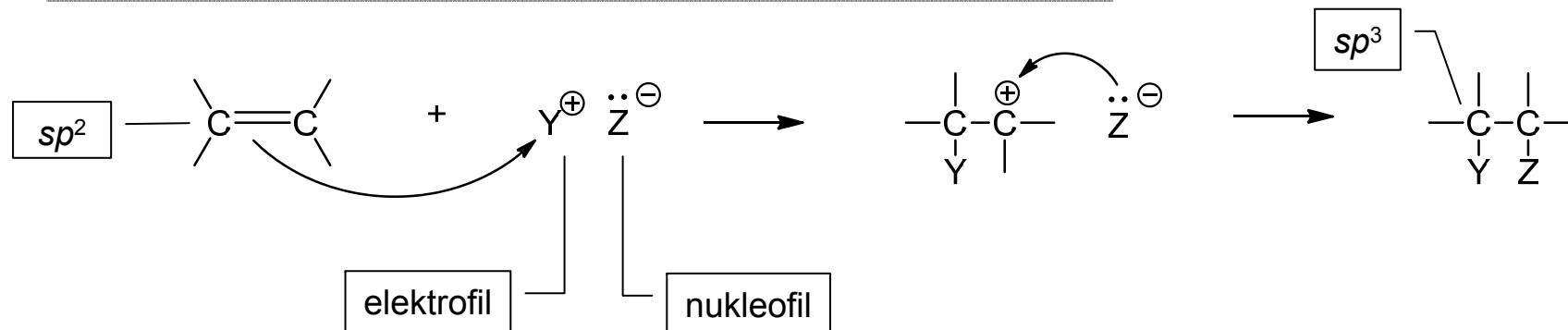

11-13. Alkeny - reaktywność

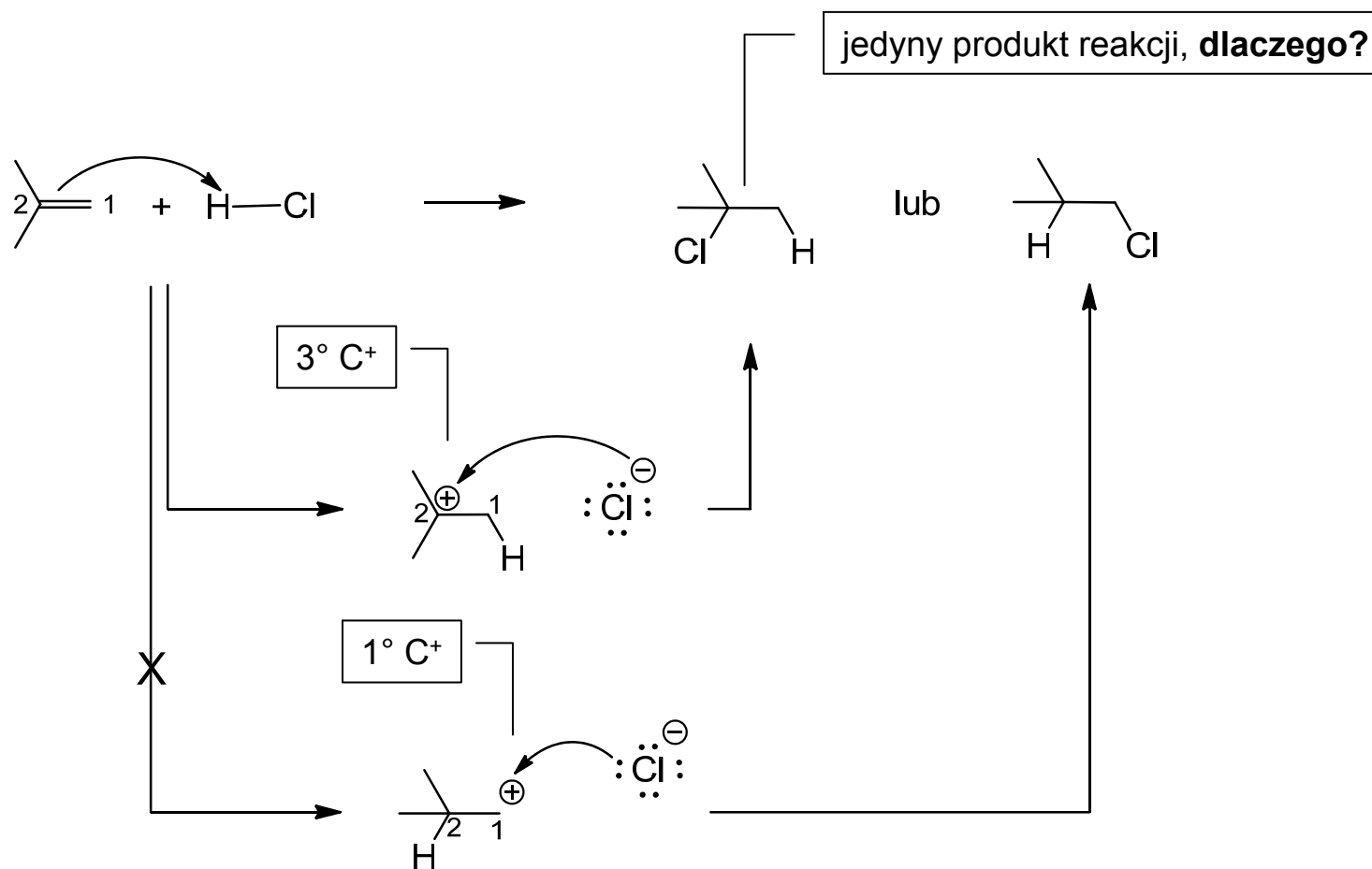
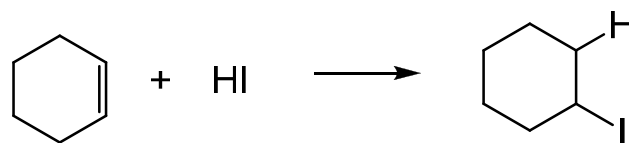
6.1. Addycja elektrofilowa - wprowadzenie

Schemat ogólny przebiegu reakcji addycji elektrofilowej do alkenów

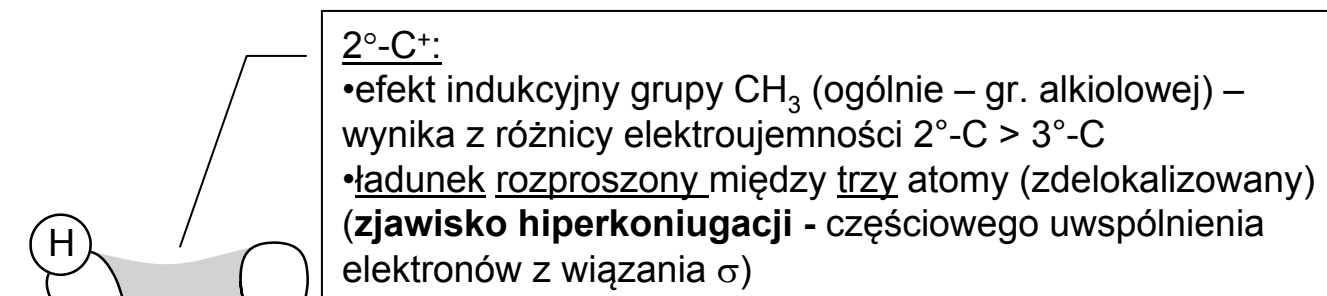
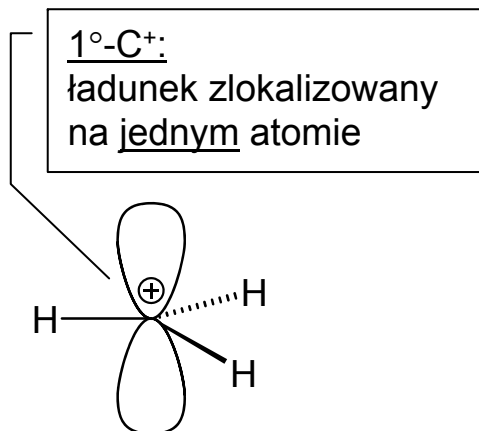

6.1.1. Addycja halogenowodoru (H-X)

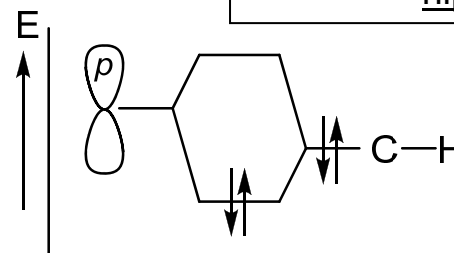

6.1.2. Relatywna trwałość karbokationów

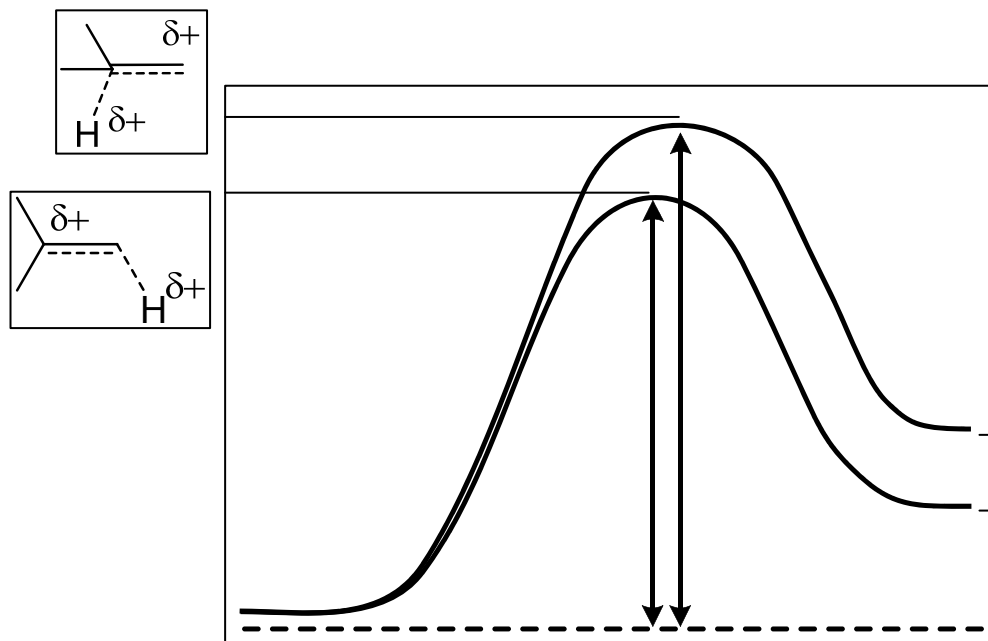
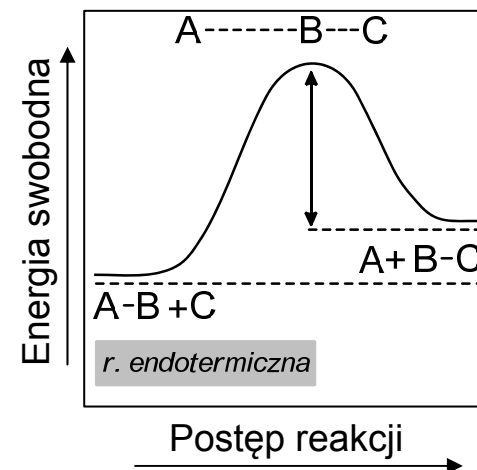
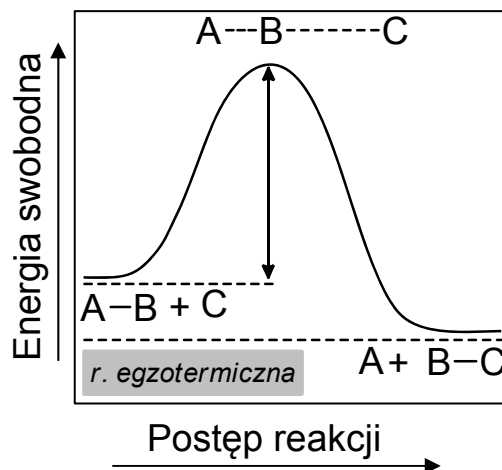
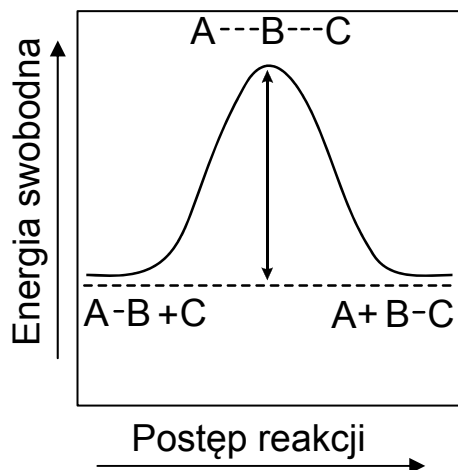
karbokation	$\begin{array}{c} \text{H} \\ \\ \text{C}^+ \\ \\ \text{H} \end{array}$ $\begin{array}{c} \text{R} \\ \\ \text{C}^+ \\ \\ \text{H} \end{array}$ $\begin{array}{c} \text{R} \\ \\ \text{C}^+ \\ \\ \text{R} \end{array}$ $\begin{array}{c} \text{R} \\ \\ \text{C}^+ \\ \\ \text{R} \end{array}$
rzędowość	
energia	
trwałość	

obniżenie energii,
stabilizacja karbokationu w wyniku hiperkoniugacji

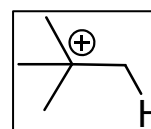
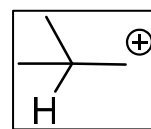

6.1.3. Budowa stanu przejściowego

Postulat Hammonda

- budowa stanu przejściowego jest zbliżona do budowy tych indywiduali, do energii których jest zbliżona jego energia:
  - w r. egzotermicznej - do energii substratów
  - w r. endotermicznej - do energii produktów

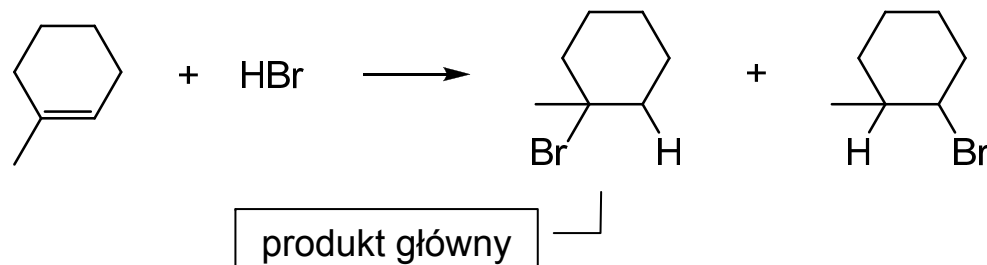
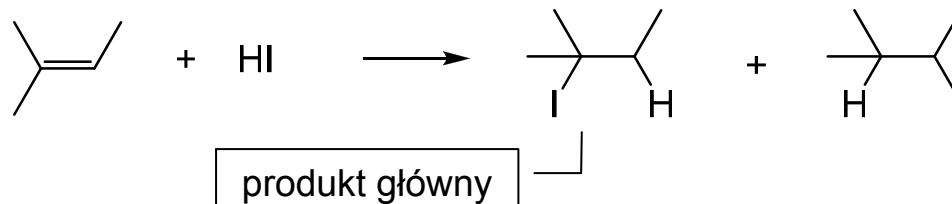
Ważne

$E(3^\circ-C^+) < E(1^\circ-C^+)$

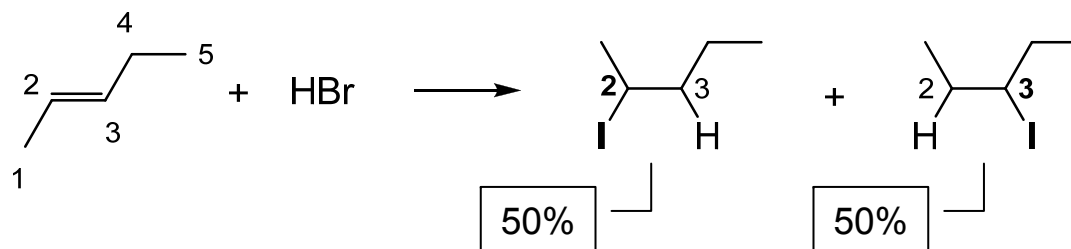
- wyżej rzędowy karbokation powstaje szybciej

6.1.4. Regioselektywność addycji elektrofilowej

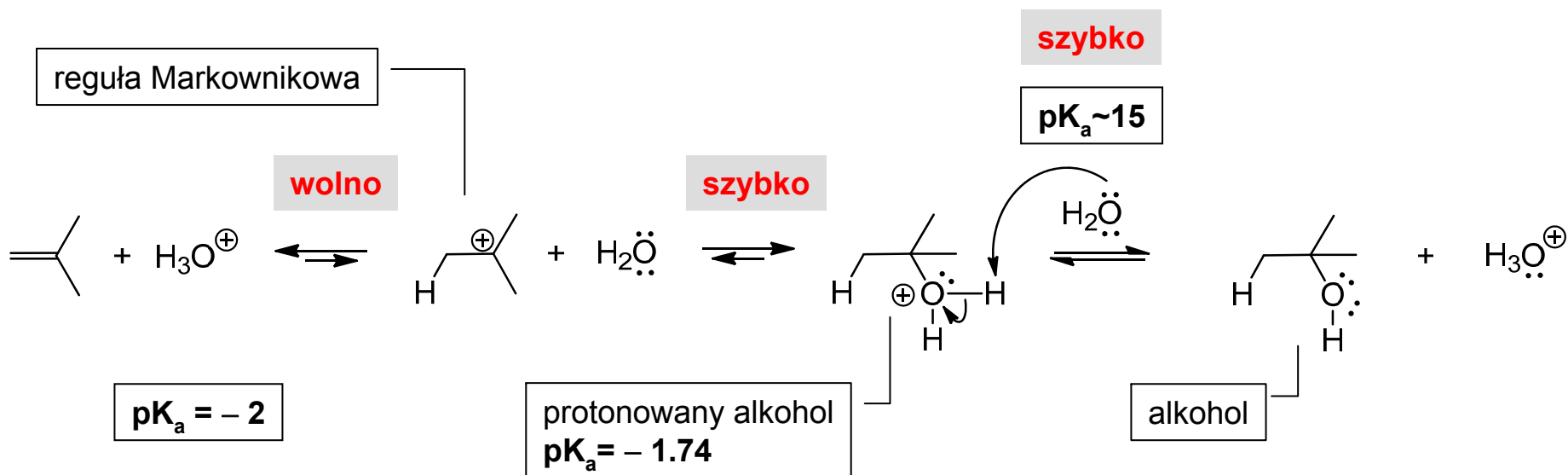
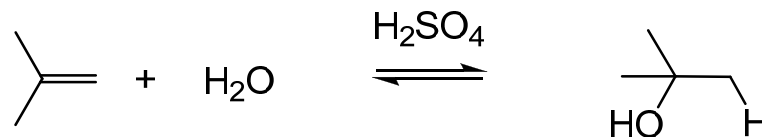
Reakcja regioselektywna
Reguła Markownikowa
Elektrofil przyłącza się do niżej
rzędowego at. C- sp^2 , prowadząc do
utworzenia wyżej rzędowego
karbokationu

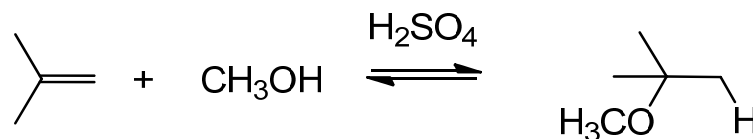
brak regioselektywności –
obydwa możliwe karbokationy tej
samej rzędowości

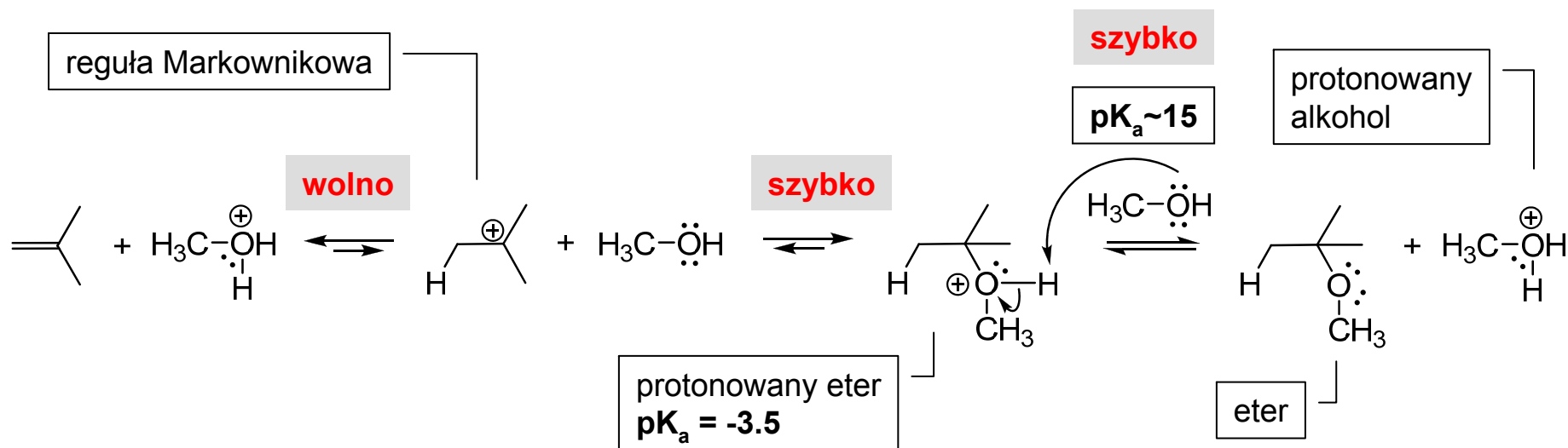
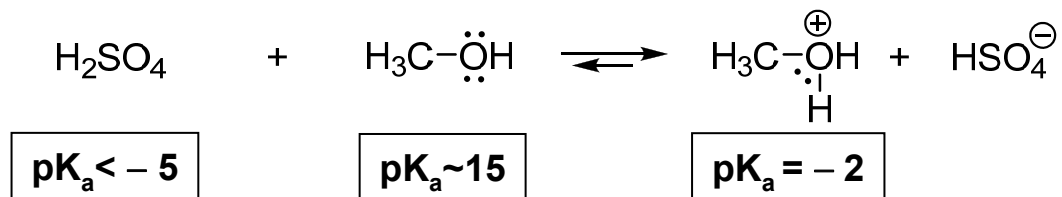
6.1.5. Addycja wody

6.1.6. Addycja alkoholu

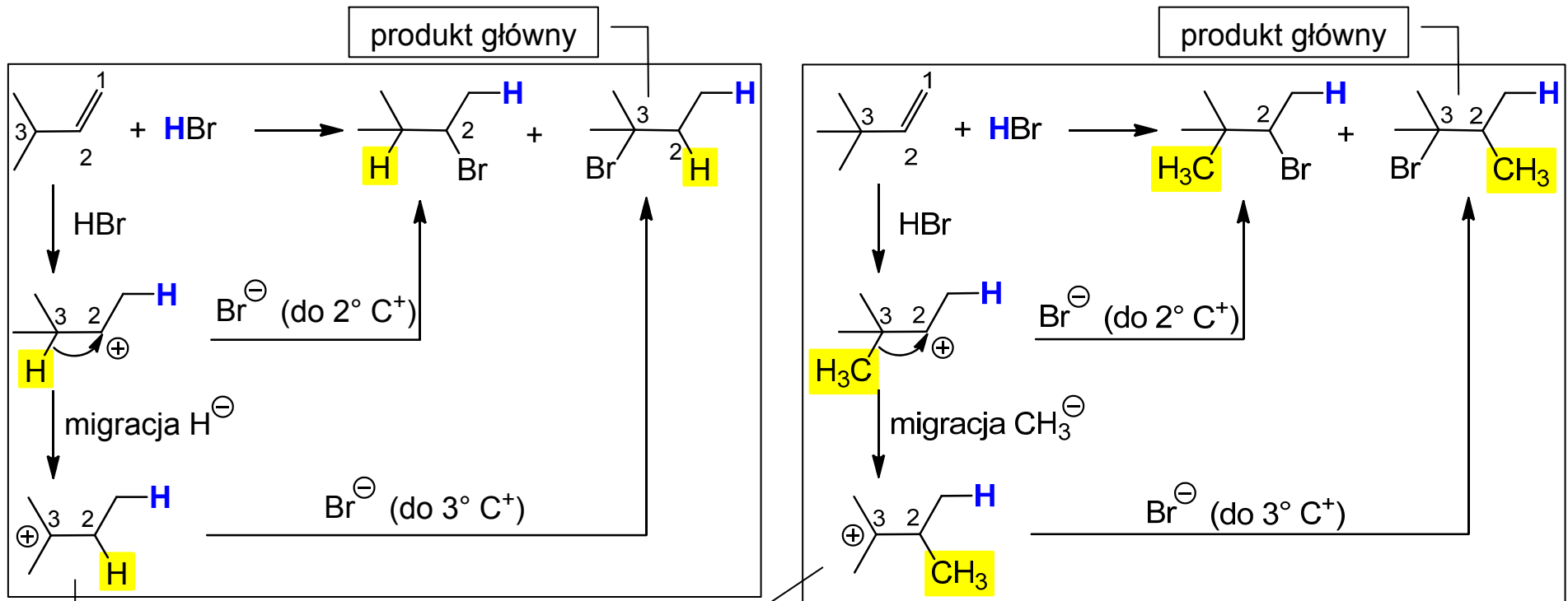

elektrofil

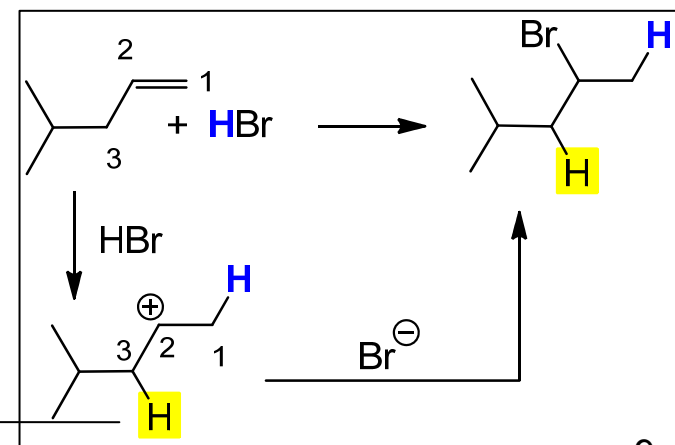
6.1.7. Przegrupowanie karbokationu

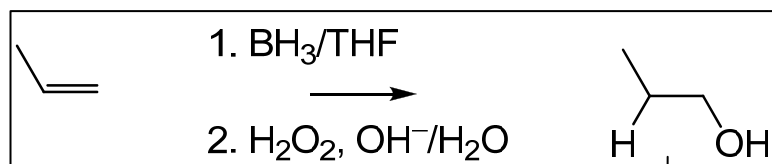
Ważne

- karbokation przegrupuje się do karbokationu wyżej rzędowego, jeśli to możliwe

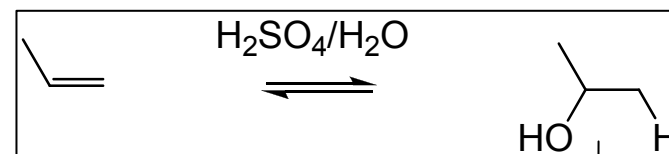
brak przegrupowania bo C⁺ z ewentualnego przegrupowania byłby tej samej rzędowości

6.1.8. Addycja borowodoru (borowodorowanie)

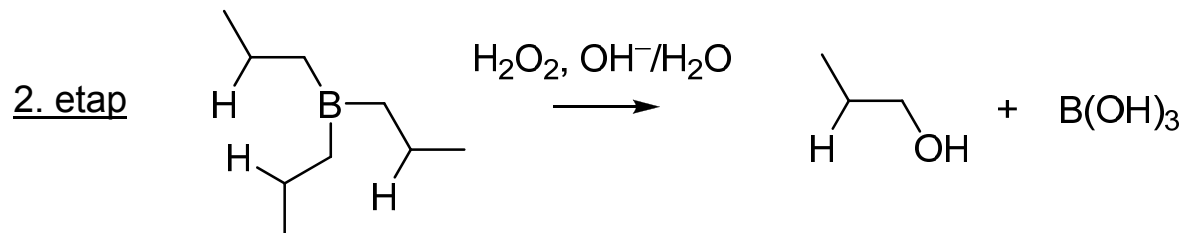
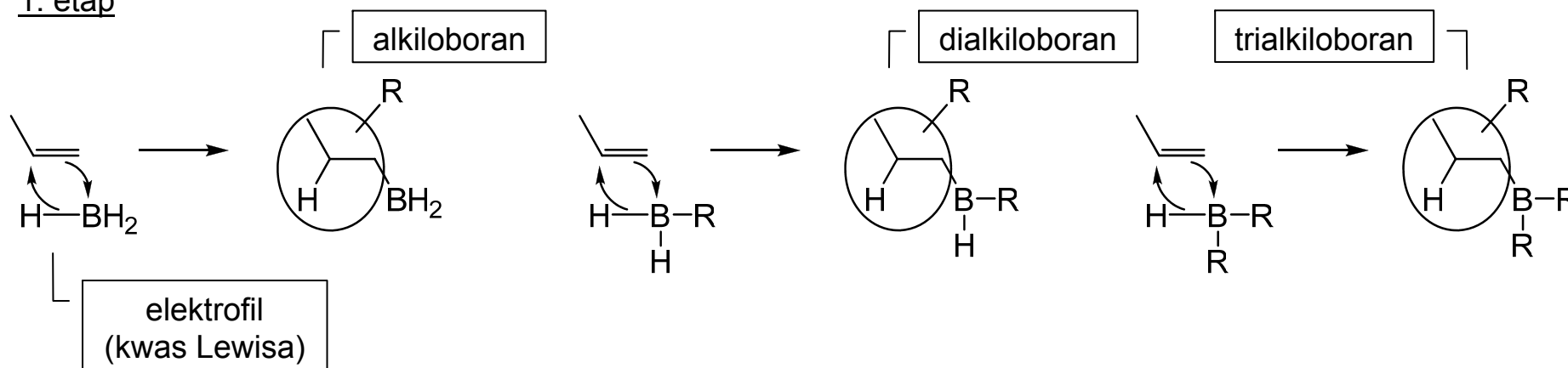

alkohol niżej rzędowy

alkohol wyżej rzędowy

1. etap

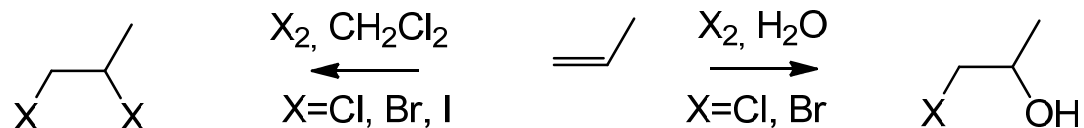
Ważne

- nie tworzy się karbokation – nie powstają produkty ewentualnych przegrupowań

6.1.9. Addycja X_2 w rozpuszczalniku organicznym lub w wodzie

reakcja w rozpuszczalniku organicznym

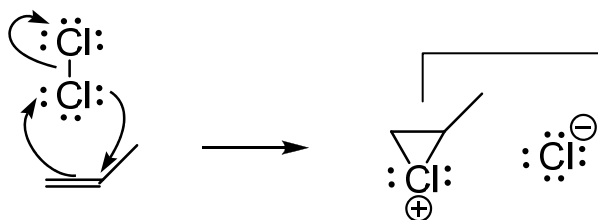
reakcja w wodzie

dihalogenek alkilu (wicynalny)

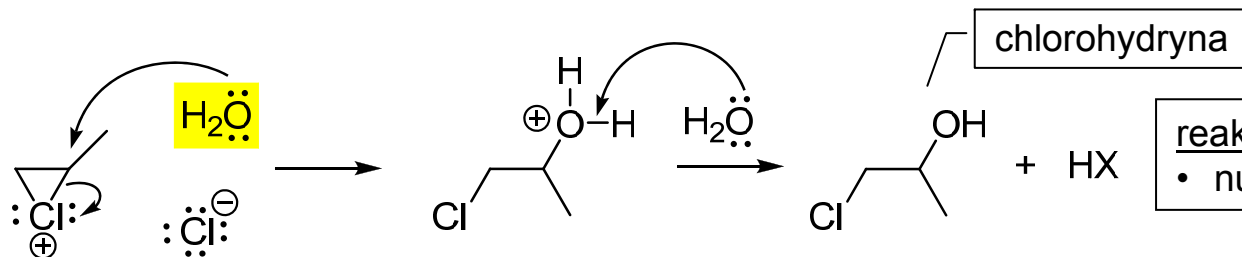
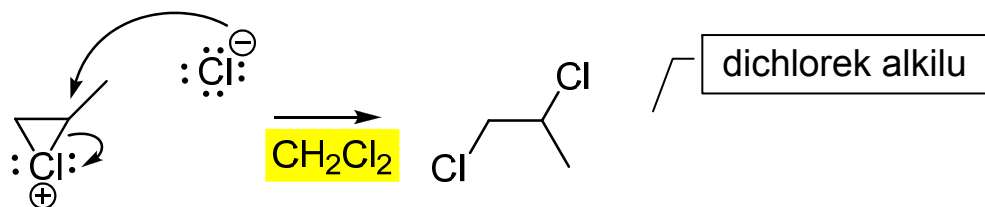
halogenohydryna
 $X=Cl$, chlorohydryna
 $X=Br$, bromohydryna

np. $X=Cl$

Ważne

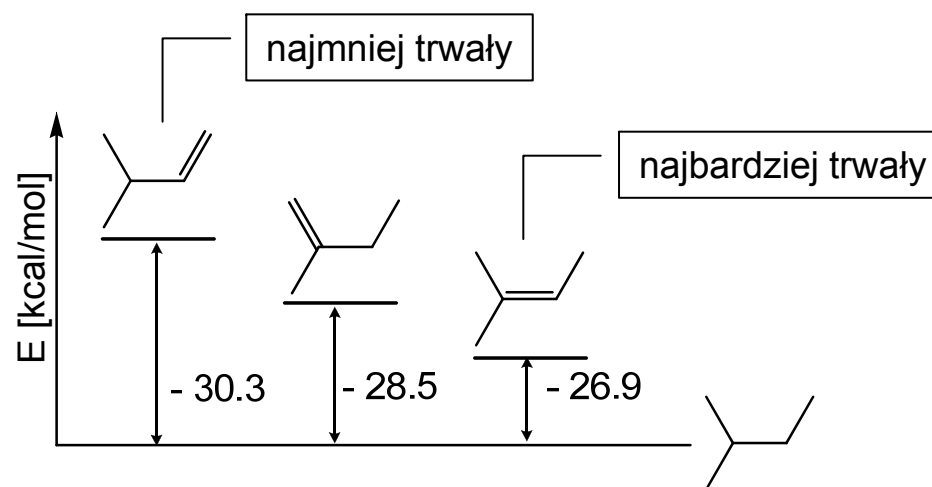
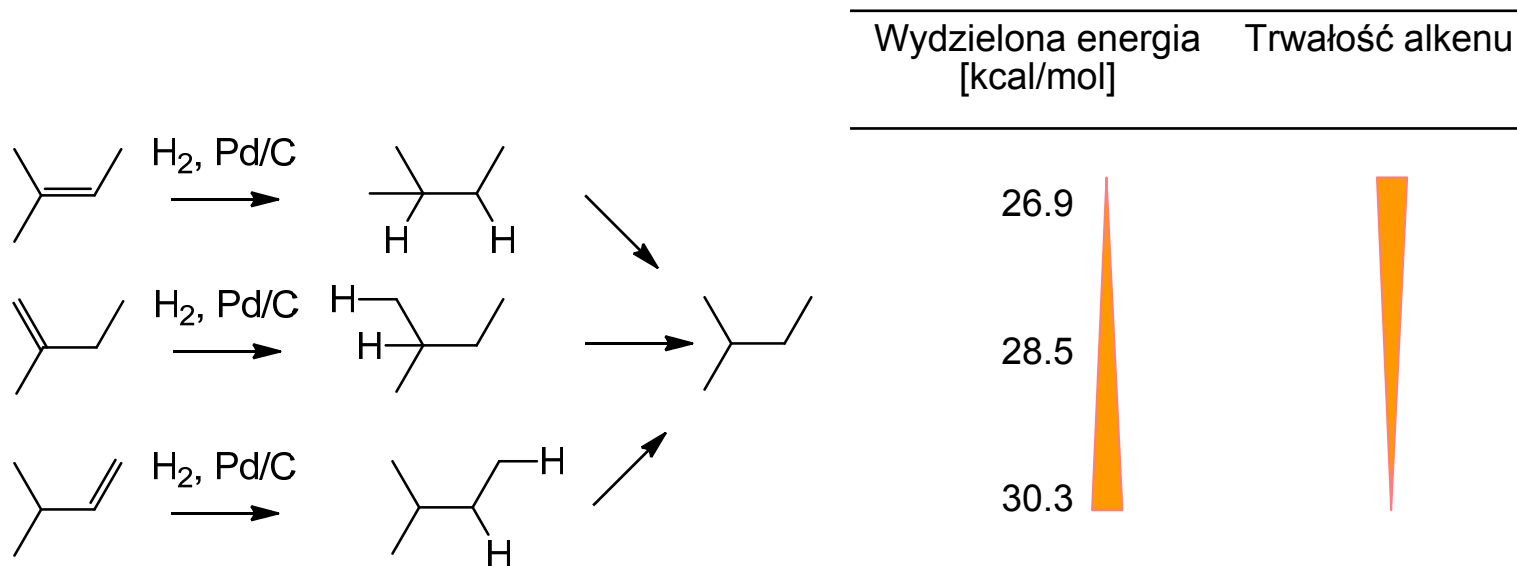
- nie tworzy się karbokation –
nie powstają produkty ewentualnych przegrupowań

reakcja regioselektywna

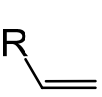
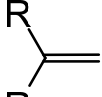
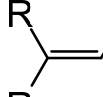
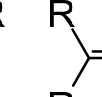

- nukleofil do wyżej rzędowego at. C

6.2. Redukcja (katalityczne uwodornienie) alkenów

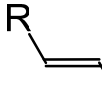
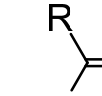
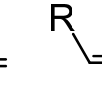

6.3. Relatywna trwałość alkenów

Stopień podstawienia a trwałość

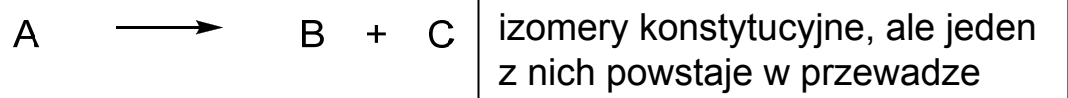
		<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">najmniej trwały</div>		<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">najbardziej trwały</div>
alken				
Stopień podstawienia (liczba podstawników przy C=C)				
Trwałość				

Charakter podstawienia a trwałość

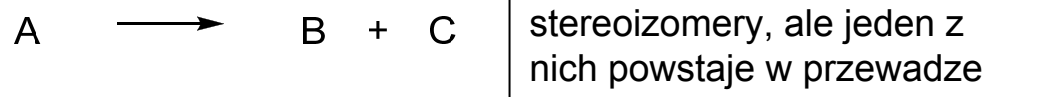
	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">najbardziej trwały</div>		<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">najmniej trwały</div>
alken			
Trwałość			

6.4. Reakcje regioselektywne, stereoselektywne i stereospecyficzne

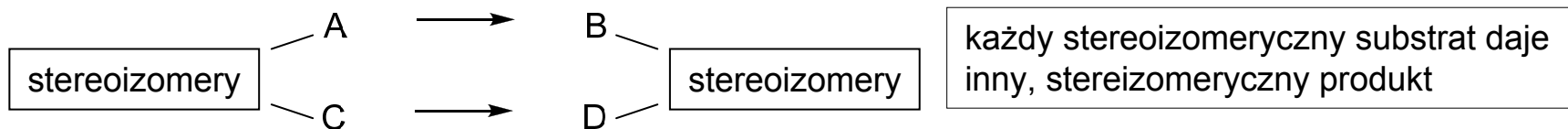
reakcja regioselektywna

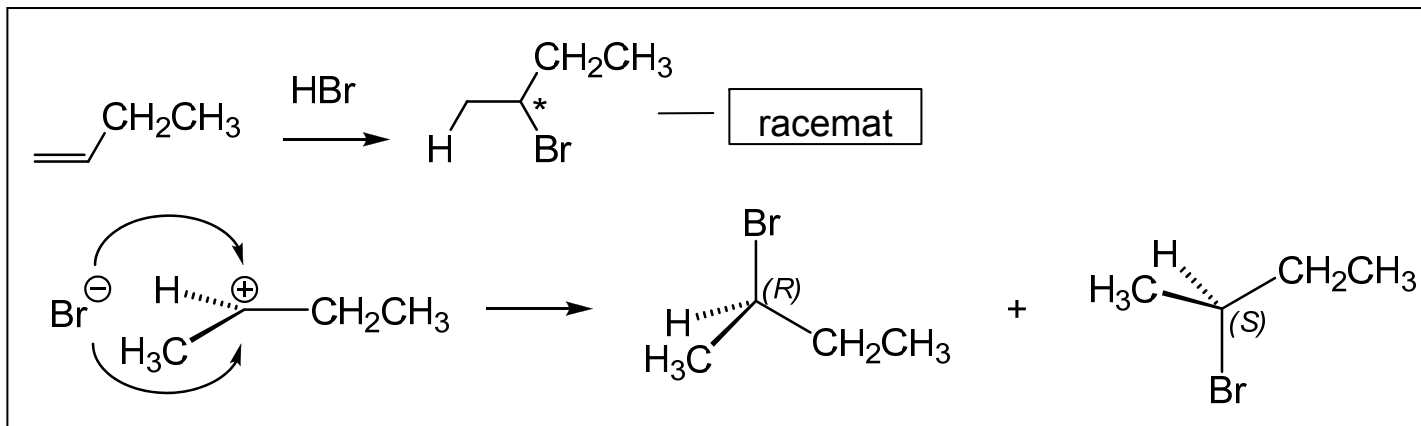
reakcja stereoselektywna

reakcja stereospecyficzna

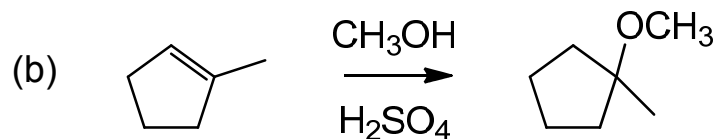
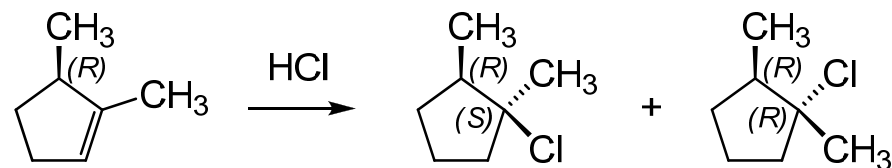
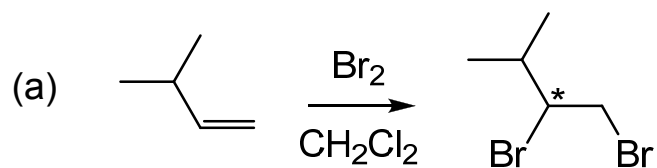

6.4.1. Reakcje addycji - produkty z jednym centrum asymetrii

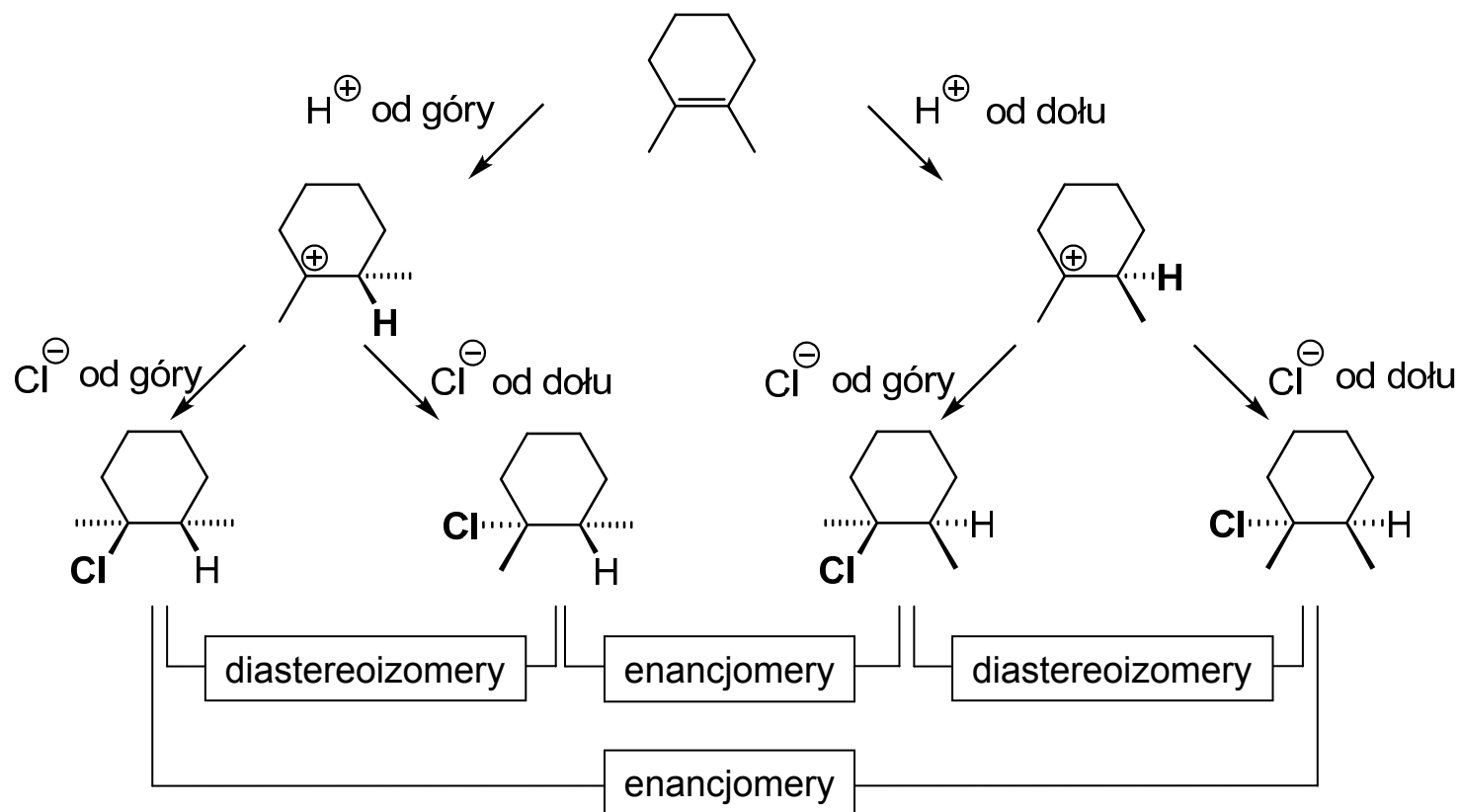
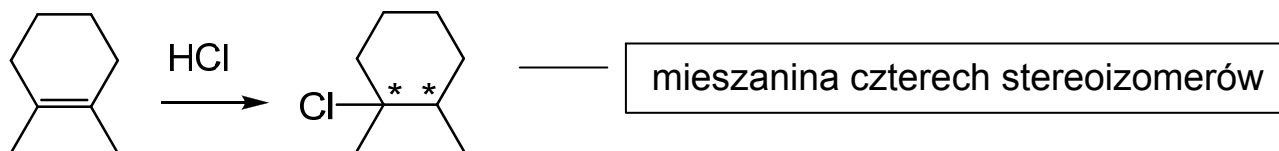
- substrat nie posiada centrum asymetrii
  - produkt posiada jedno centrum asymetrii
- wniosek: produkt jest racematem (przykład a) lub związkiem achiralnym (przykład b)

- substrat posiada jedno centrum asymetrii
  - produkt posiada dwa centra asymetrii
- wniosek: produkt jest parą diastereoizomerów

6.4.2. Reakcje addycji - produkty z dwoma centrami asymetrii (przez C⁺)

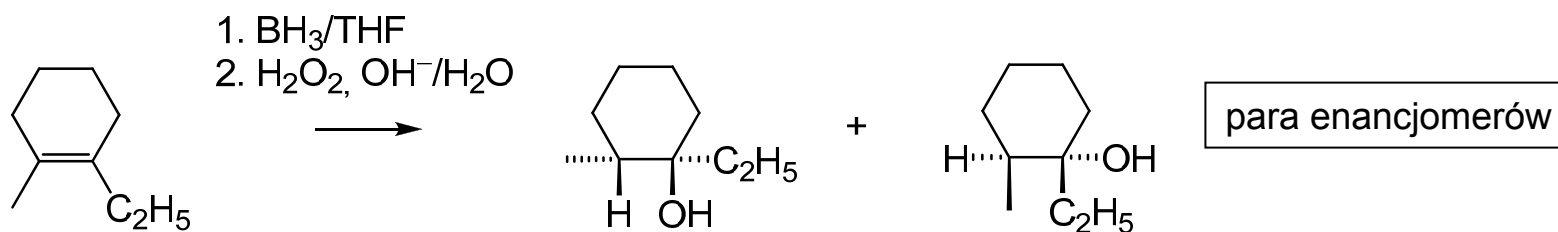
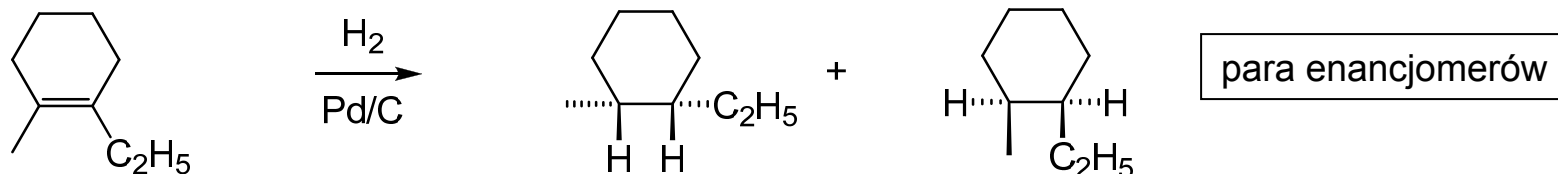
Reakcje biegnące z utworzeniem karbokationu

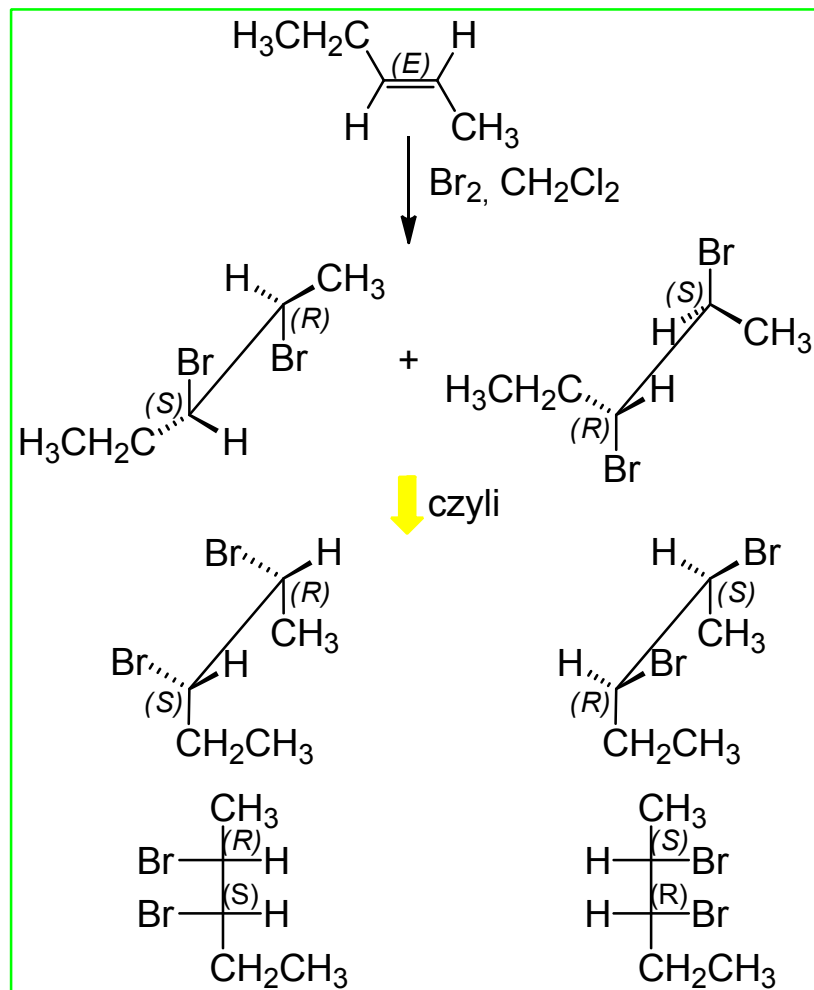
6.4.3. Reakcje addycji - produkty z dwoma centrami asymetrii (*syn*-addycje)

Reakcje, w których nie powstaje karbokation (*syn* addycje)

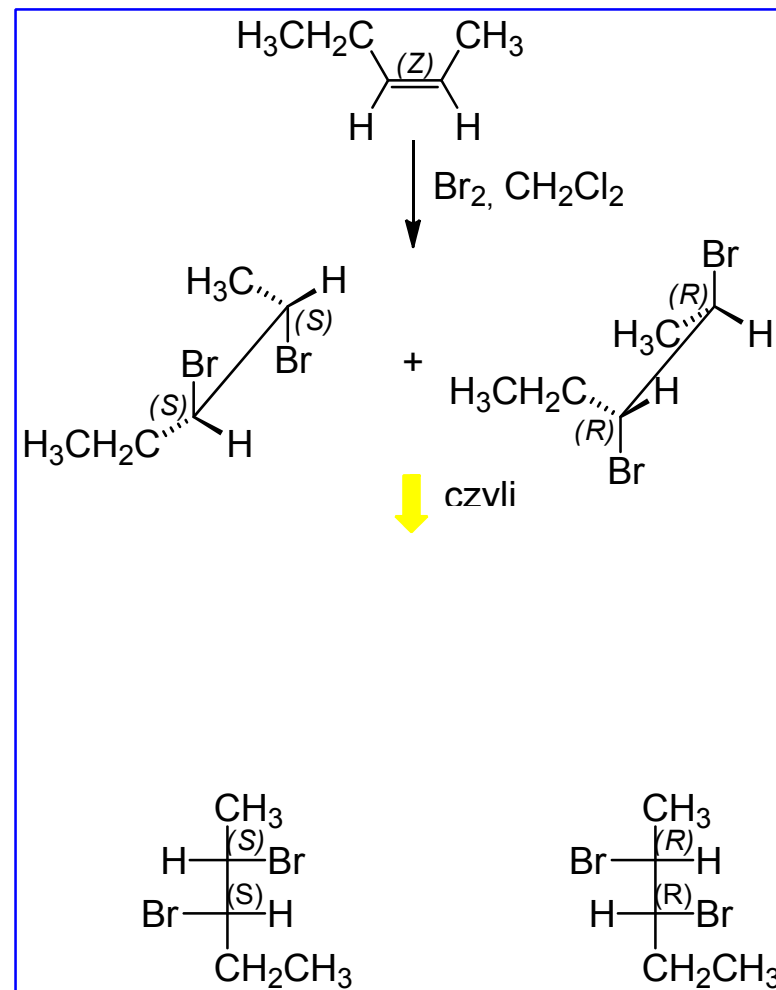

6.4.4. Reakcje addycji - produkty z dwoma centrami asymetrii (*anti*-addycja)

Reakcje, w których nie powstaje karbokation (*anti* addycja, tj. X_2/CH_2Cl_2 , X_2/H_2O)

enancjomery *erytro*

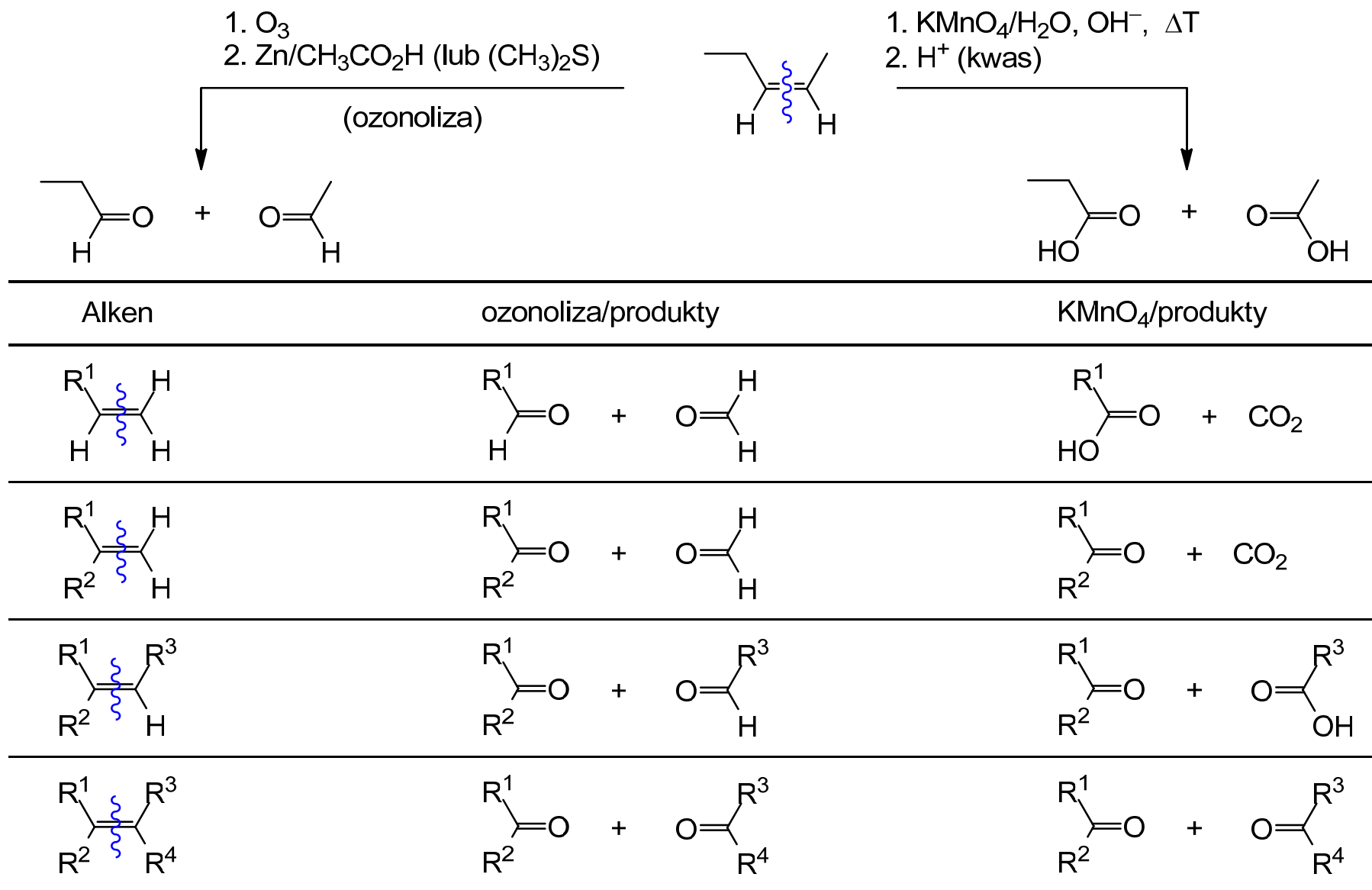
enancjomery *treo*

przykład r. stereospecyficzej

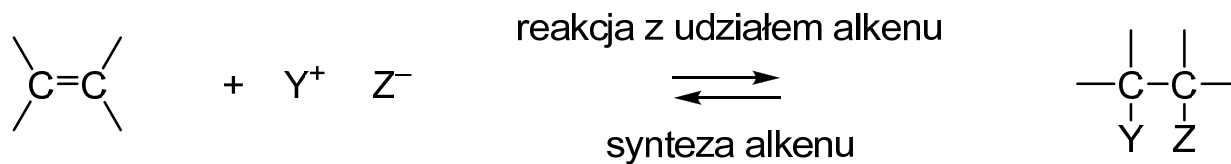
6.4.5. Stereochemia reakcji addycji - podsumowanie

Reakcja	Rodzaj addycji	Substrat	Tworzone stereoizomery
Prowadzi do produktów z jednym centrum asymetrii	dowolny	<u>nie</u> posiada centrum asymetrii	racemat
		<u>posiada</u> centrum asymetrii	para diastereoizmerów
Prowadzi do produktów z dwoma centrami asymetrii			
W reakcji postaje karbokation		alken/cykloalken o dowolnej konfiguracji	cztery stereoizomery
Addycja H ₂	<i>syn</i>	alken/cykloalken o dowolnej konfiguracji	
Addycja BH ₃	<i>syn</i>	<i>cis</i> -cykloalken/ <i>Z</i> -alken	enancjomery <i>cis/erytro</i> ^{*, \$}
		<i>trans</i> -cykloalken/ <i>E</i> -alken	enancjomery <i>trans/treo</i> ^{*, \$}
Addycja Br ₂ , Br ₂ /H ₂ O, Br ₂ /ROH	<i>anti</i>	<i>cis</i> -cykloalken/ <i>Z</i> -alken	enancjomery <i>trans/treo</i> ^{*, \$}
		<i>trans</i> -cykloalken/ <i>E</i> -alken	enancjomery <i>cis/erytro</i> ^{*, \$}
<p>*Jeśli przy obydwu centrach asymetrii są takie same podstawniki, powstaje związek <i>mezo</i> zamiast pary enancjomerów.</p> <p>^{\$}Określenie <i>cis/trans</i> odnosi się do produktów o budowie cyklicznej; określenie <i>treo/erytro</i> odnosi się do produktów liniowych</p>			

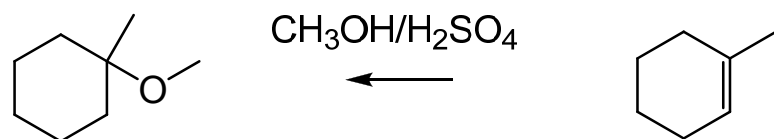
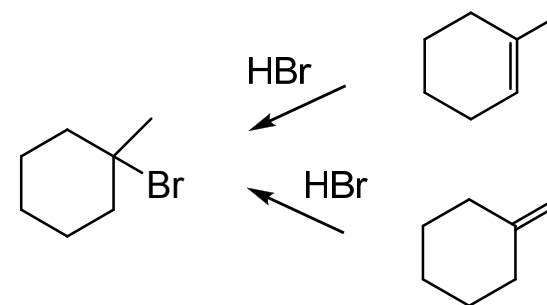
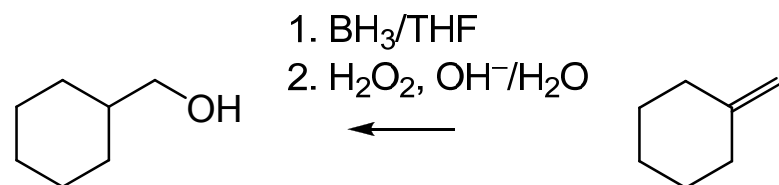
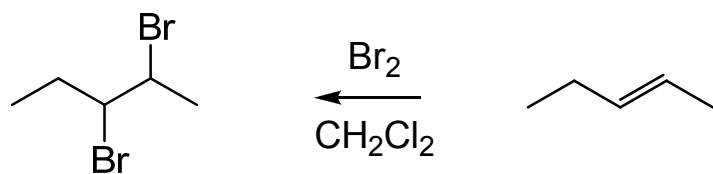
6.5. Rozszczepienie alkenów na drodze utlenienia

6.6. Przykłady reakcji

Podać wzory alkenów, z których można otrzymać wskazane związki

6.6. Przykłady reakcji

Podać reagenty we wskazanych reakcjach

